

Acs S. Sándor felvétele

Az állványoktól még túl sokat nem lehet látni, de az sejtethető a postapalota vázából is, hogy impozáns épület lesz, ha teljesen elkészül. Jól halad a műszaki szárny építése; 1975 szeptemberéig még van idő, ugyanis akkor adják át Szeged új, modern telefonközpontját.

Gondoskodás a nagycsaládokról

Sokakat érintő és érdeklő kérdést tárgyalt a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának elnöksége tegnap, csütörtökön megtartott ülésén: a nagycsaládok élet- és munkakörülményeit vizsgálták, hogy milyen támogatást nyújtanak a vállalatok részükre. A felmérés, amelyet szakszervezeti tisztviselők végeztek, sokoldalú és részletes volt. Adatalkból kitűnik, hogy Csongrád megyében az összes családok 6-7 százalékában nevelnek három, vagy annál több gyermeket. A szülők nagy többsége fizikai munkás és kiskeresetű. Vannak olyan családok is, ahol az egy főre jutó havi jövedelem összege a családi pótlékkal együtt sem éri el az 500-600 forintot. Érthető, hogy a központi intézkedések mellett igen nagy szükség van a munkahelyek segítségére, megértő támogatására is.

A vizsgálat tapasztalatai azt bizonyítják, hogy az elmúlt évek központi intézkedései, a családi pótlék felemelése, a szülési-, gyermekgondozási segély növelése, a végrehajtott bérémelek kedvezően befolyásolták a családok anyagi helyzetét. A legtöbb üzemben és munkahelyen figyelemmel kísérik a nagycsaládok helyzetét és támogatásuk formáira külön is terveket készítettek, s azokat az egyedülálló kétyermekes anyákat is a nagycsaládok közé sorolják, akik munkaviszonnyal rendelkeznek. A gyermekeiket egyedül nevelő anyák számára is jelentős, a megyében több mint négyezren vannak.

Megállapították a szakszervezeti tisztviselők, hogy a szegedi üzemekben sokoldalúan támogatják a nagycsaládokat. Összel, az iskolai tanév kezdete előtt általában 200-500 forint segélyben részesítik őket, vagy vásárlási utalványt adnak

számukra, de van olyan üzem is, mint a fonalfeldolgozó, ahol tíz hónapon át havi 100 forinttal segítik az iskolás korú gyermekek szüleit. Általánosságá vált már, hogy anyák napján és nőknapi jutalmat adnak a többgyermekes szülőknek. A jutalomszabadság sem ritka, de sajnos a nagycsaládok üdültetése még ritka. Ezért is dicsegetnek néhány vállalat kezdeményezése, hogy a többgyermekes családoknak anyagi támogatást adnak üdülés idejére. Így tettek az idén a makói BMG-üzemben. A vállalat üdülőbe szóló beutalásokat általában visszautasítják a nagycsaládok, mert magasak a költségek. A szakszervezeti üdülőkben 2000 gyermek nyaralt, s közöttük sokan voltak olyanok, akik nagyobb családból utaztak.

A munkahelyi körülményeket is kedvezőbbé teszik sok üzemben a nagycsaládok anyák számára. A textilművekben felmentik az éjszakai műszak alól őket, más üzemekben csak önkéntes vállalkozásuk esetén kötelesek túlórákat végezni, vagy éjszakai műszakban dolgozni. A gyermekgondozáson levőknek is fizetnek nyereségrészesedést, s amikor visszatérnek dolgozni a kisgyermekes anyák, számukra is megadják a béremelést, amennyit távollétük alatt munkatársaik is kaptak. A nagycsaládok megsegítésére több üzemből, — konzervgyár, paprikafeldolgozó, kötöttárugyár és más helyeken — segélyalapot biztosítanak, s a dolgozók gyermekeinek tanulmányi ösztöndíjat adnak. A vállalati lakásépítési kölcsönök odaítélésénél is előnyben részesítik a nagycsaládokat. Tény az is, hogy a nagycsaládok többségének lakásgondja van, s nem megnyugtató a szegedi városi tanács vezetőinek az az ígérete sem, hogy csak négy-öt év múlva tudja a

három, vagy annál több gyermeket nevelő családok lakásügyét megoldani. Előbb és megfelelő anyagi engedményekkel lakáshoz kell juttatni a nagycsaládokat, — ez a szakszervezetek álláspontja!

Sok segítséget kapnak a nagycsaládok, de vannak olyan természetű gondjaik is, amelyeken a munkahely aligha tud segíteni. Panaszolták a szülők, hogy nehezen lehet hozzájutni olcsóbb iskolaköpenyekhez, tornacipőkhöz, nadrágokhoz, évről évre növekszik az iskolai könyvek és tanszerek ára is. Az SZMT elnökségének tagjai megállapították, hogy bár akadnak gondok, mégis az a jellemző a vállalatokra, hogy messzemenően segítik, támogatják a nagycsaládok dolgozóit, s arra kéri az üzemek vezetőit, szakszervezeti tisztviselőit, ezután is keressék az útját és a módját annak, hogy enyhítsék a többgyermekes szülők mindennapi gondjait.

Az SZMT elnöksége ezután részletesen megvitatta a nagyüzemi munkások iskolán kívüli általános és szakmai képzésének jelenlegi helyzetét és tennivalóit. Erre a témára később még visszatérünk lapunkban. Jelenlést hallgattak meg a szakszervezeti vezetők a kereskedelmi dolgozók munkaidő-csökkenésének bevezetéséről, tapasztalatairól, valamint a szakszervezeti oktatás helyzetéről és a kádermunkáról.

Tudományos konferencia

Csütörtökön Tihanyban 13 testvérpárt képviselőinek részvételével megkezdődött a marxizmus-leninizmus intézetek, továbbá a párttörténeti intézetek és bizottságok vezetőinek kétnapos tanácskozása. A tudományos konferencián Óvári Miklós, az MSZMP KB titkára beszédet mondott.

A megtartó kapcsolatokról

A szó tapad, mint a hullancs. Helyhatározónak szánják, de jelzőként érik, használják: vidéki. Hiába példák serege, beszédesen tanúsítva, a vidéki életforma éppenséggel nem bénította, inkább serkentette az alkotói fantáziát. Ki nevezné ma Németh Lászlót, vagy Illyés Gyulát vidéki írónak? Ha viszont új név kerül a piacra, hozzáfűzik, tehetséges vidéki, s mindaddig vidéki marad, míg nem küzdi ki híré-rangját az irodalmi, művészeti életben. Ha ez megtörtént, lakjék bárhol, nem firtatják többé róla.

Szóval, furcsa terminus technicus a vidék. Figyelmeztető tünet feltétlenül, hogy a babérleveleket jobbra a főváros termi, ott osztogatják, ahol az érvényesülés lehetőségei szélesebbek és biztatóbbak, a szellemi élet vidéki műhelyeinek még ma sincsenek oly megtartó védvái, melyek szívósan ellenállhatnának a főváros vonzásának. Irodalmi, színházi, zenei életben egyaránt. Ezért tendencia az elvándorlás, nem kivétel Szeged sem. A városi párt-végrehajtóbizottság néhány hónapja elemezte Szeged művészeti — ezen belül irodalmi — életének jellemzőit, állásfoglalásának több pontját érdemes továbbgondolni. (És a bennük fogalmazott feladatok — lapunk is közölte — megoldásához mielőbb hozzájárulni persze.) Valószínűleg nem véletlen, az írószövetség itt élő tizenkét tagja közül mindössze egy engedheti meg magának a luxust, hogy műveiből alkotásainak éljen, az az egy sem Szegedről lett országos rangú író, csak később telepedett le a városban. Mások viszont, akik korábban számottevő szerepet játszottak vagy játszanak ma is irodalmi fórumokon, elköltöztek Budapestre, vagy útban vannak afele (szerencsére, nem mindahányan). „Legnagyobb gondot a főállással járó nagy lekööttség jelent, valamint az a gyakorlat, hogy az anyagi és erkölcsi elismerést a munkák után kapják, a kihordáshoz szükséges nyugodt körülmények ritkán biztosítottak” — olvassuk tovább az elemzést. A lekööttség könyvtárakban, szerkesztőségekben valóban nem kevés, aki elvonulna alkotni a munkahely hivatali körletéből, anyagi kockázatot vállal — ha egyáltalán megteheti. Föl lehet lapozni évekre visszamenően a Tiszatáj számait: a kisebb állóképességet igénylő versből még csak akad, de egyre kevesebb a szépproza, a helyiek tollából közölt elbeszélés, novella. Bizonyára, mert nincs. „Háttérben van néhány kezdeményezés kivételével a drámaírás” — állapítja meg a dokumentum, s ennél a mondatnál azért sem haszontalan elidőzni, mert másik oldaláról, a színház helyzetét taglalva, előkerül ismét: „nagyobb gondot kellene fordítani a mai magyar írók drámáinak bemutatására.”

Nyilván nem egyetlen évad tervezéséről, hanem folyamatról van szó. Hosszú távra előre gondoskodni arról, hogy a mai magyar dráma ne alkalmi albérlésben lakjon a Szegedi Nemzeti Színházban. Több vidéken működő színház gyakorlata kínál receptet: állandó kapcsolatot tartani írókkal, beszoktatni a színházba, megismertetni velük a hely és a környezet saját viszonyait, a színpad méreteitől, a közönség összetételén át, a színészekig, rendezőkig; elérni, hogy legyenek írók, akik már a körülmények ismeretében ide írják, ide adják darabjaikat. Háziszervezők, mint nem egy budapesti, vagy a pécsi, veszprémi, szolnoki színházaknál. A Tiszatáj például jó néhány drámaújdonossággal lepte meg olvasóit az elmúlt években. Németh László Colbertjét, Tamási Áron Ős-

vigasztalását közölte; Száraz György A nagyszerű halál című drámáját itt mutatta be papíron, mielőtt az a gyulai vár-színházba került, Sarkadi Kórműves Kelemenjét ugyanennek a folyóiratnak hasábjairól keltette életre előbb a Szegedi Egyetemi Színpad, majd a veszprémi színház, s az idei évadban Budapesten is megy. Akad példa még korábbi: Mocsár Gábor darabját, a Mindenki városát, közölte a Tiszatáj, és játszotta a szegedi színház, írt drámát a folyóiratban Déry Endre (Holdrajongók, 1968) és Kálmán László (A nagy kísérlet, 1969) — visszhangtalanul: Németh László Az írás ördögét Szegedre adta, a mi színházunk mutatta be, először Hódmezővásárhelyen; a szegedi teátrum vitte színre az akkor még itt élő Bárdos Pál Úriszékét is.

Természetesen nem azt akarjuk mondani, hogy a színház válogatás nélkül kapkodjon mai magyar drámák után, melyek valamilyen úton-módon Szegedre kerülnek. Más szempontok vezetik a Tiszatájat, ahol a dráma olvasmányként jelenik meg, és mások a színházat, ahol a kivitelezés lehetőségeivel számolnak. Azt is tudjuk, hogy a folyóiratban publikált darabok jelentős része, ha érintetlenül hagyják, nehezesen, ormótlatlanul illeszkedik az élő előadás kereteibe, nem minden író születik dramaturgnak, még ha drámaírásra is adja a fejét. De a dráma — minden ellenkező híreszteléssel szemben — általában azért születik, hogy betűi megszólaljanak, szerepeibe színészek leheljenek életet. S a színház egyik, nem éppen legutolsó feladata, hogy az úgynevezett könyvdrámákból színpadi drámákat csiszoljon.

Lepten-nyomon hallani, a közvetlenül érdekeltek panaszoik, nincs tartalmas, termékenyítő kapcsolat a szellemi élet helyi alkotóműhelyei között. Sőt: gyakorta semmiféle kapcsolat sincs. Mocsár Gábor, aki a napokban tévé- és rádiójátékkal szerepelt, s akit egyszer már függöny elé taposoltak a szegedi színházban, azóta csak kívülről látta az épületet (nem lehetett sok gyönyörűsége benne), ki emlékszik rá, hogy szegedi író vagy költő könyve jelent volna meg szegedi képzőművész illusztrációjával, kiállításokon nem látni zeneművészeket, koncerteken festőket, írókat, költőket; a Tiszatáj, mely a jelekből ítéltetően pártfogolja a mai magyar dráma ügyét, és a színház, mely a legfrissebb jelekből ítéltetően ugyanezt teszi, nincs kétszáz méterre egymástól, s szinte fogalmuk sincs — közös gondjaikról. Akadnak kivételek persze: ne hallgassuk el, az idei színiévadban szegedi komponista operáját mutatják be, az első utána a másodikikat; a szabadtéri játékokon szerepelnek szegedi színészek, énekesek; a Bartók művelődési központ fiatal művészeknek ad klubnapokat, szegedi zenei együttesek szólistáitják meg, időnként, szegedi szerzők műveit.

S a kapcsolatok általában rapszodikusak és nem az alkotóműhelyek egészét érintik, rendszerint valaki valamilyen alkalomból kezdeményezi, a másik fél elfogadja, s az alkalom elmúltával megszűnik a kontaktus is. Pedig anélkül, hogy kölcsönösen fölfedeznék, megismernék, inspirálnak egymást, szegényebb a közösség. A közösség, melynek alkotói tevékenységét valamilyen formában jellemzi a hely, a város és környéke, ahol fest a festő, ír az író, játszik a színész, a zenész, s ahonnan érdeklődőket, vevőket vár a festő, olvasókat az író, nézőket a színház, hallgatókat a zenész.

Nikolényi István

Hordógyár

A Fűrész- és Hordóipari Vállalat Budapestről Ceglédre költözik. Az új gyár már épül. Nemrégén elkészült az 5000 köbméter teljesítményű gőzölő, s munkába állításával termelhet a fűrészüzem is. Az építkezés következő ütemében épül fel a hordóüzem.

Bolgár barátsági gyűlés Vásárhelyen

Tegnap, csütörtökön Hódmezővásárhelyen folytatódott a Bulgária felszabadulásának 30. évfordulójára rendezett Csongrád megyei ünnepségsorozat. Szvetlozar Vasziljev a budapesti bolgár Kulturális Központ igazgatóhelyettesét a délelőtti órákban a Hazafias Népfrent hódmezővásárhelyi városi bizottságán fogadták. Részt vett a fogadáson Kiss Lajos, a városi pártbizottság osztályvezetője is. Keresztes Istvánné népfrenttitkár tájékoztatta a vendégeket a város életéről, majd ellátogattak a Marx Tsz-be, amelynek tagsága kapcsolatot tart egy bolgár terme-

lőszövetkezettel. Ezt követően került sor arra az emlékülésre, amelyet a Hazafias Népfrent városi bizottsága és a HODIKÖT pártbizottsága közösen rendezett Bulgária felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából, a HODIKÖT művelődési házban. Sugár Józsefnek, a vállalati pártbizottság titkárnak megnyitotta a beszéde után Szvetlozar Vasziljev emlékezett az el-lyozva a bolgár népnek a szocialista építőmunkában elért eredményei.